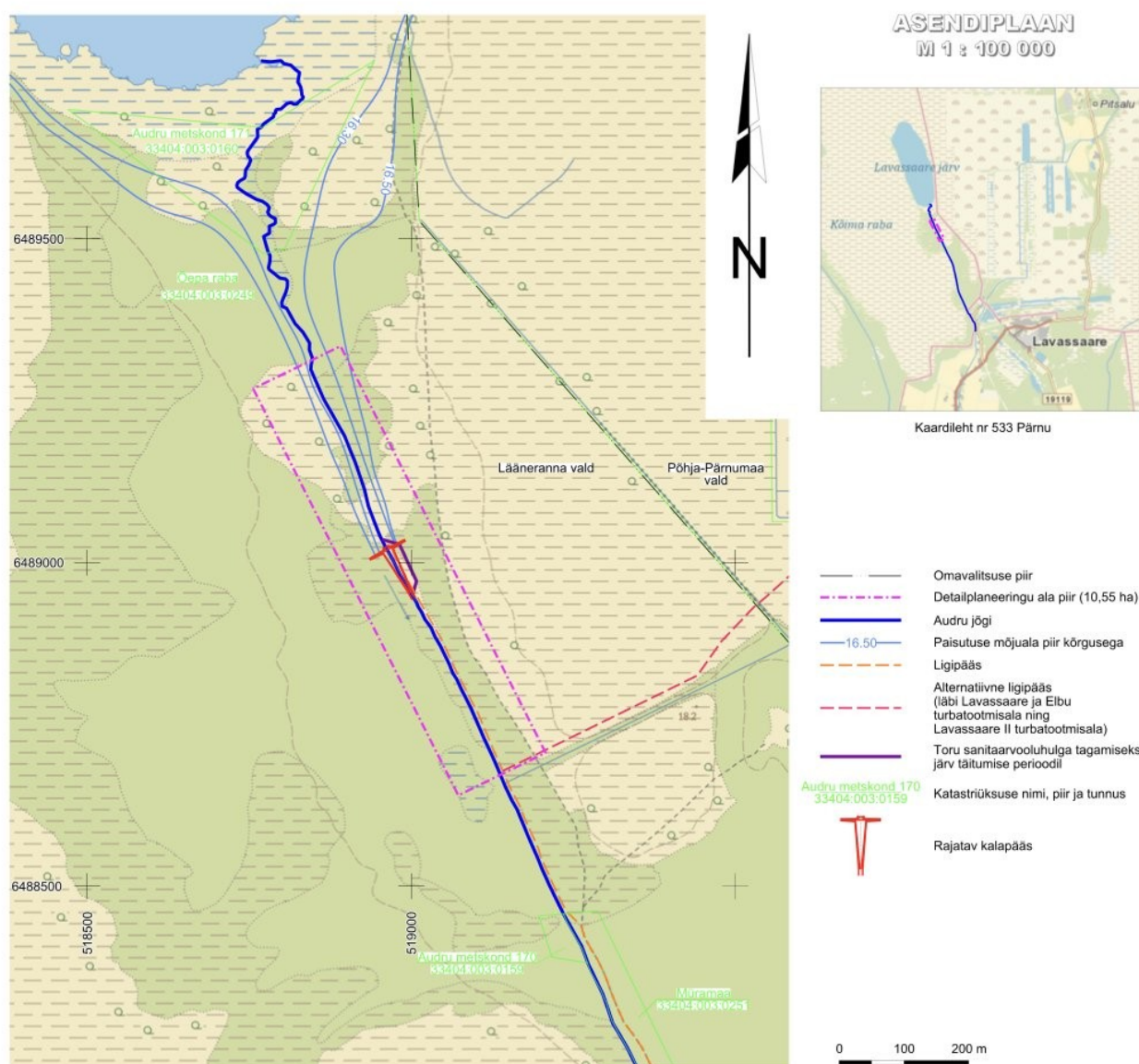

Audru jõe ülemjooksu taastamistööde detailplaneeringu lähteseisukohad

Detailplaneeringu algataja, vastuvõtja ja kehtestaja on Lääneranna Vallavolikogu, koostamise korraldaja Lääneranna Vallavalitsus.

Detailplaneeringust huvitatud isikud on Riigimetsa Majandamise Keskus ning Sihtasutus Eestimaa Looduse Fond.

Joonis 1. Planeeritav ala (koostaja OÜ Inseneribüroo Steiger)

Detailplaneering on vajalik projekti „Märgalade taastamine kui lahendus süsiniku sidumiseks, lõimides inimtegevust elurikkusega“ (*Water-based solutions for carbon storage, people and*

wilderness, akronüüm WaterLANDS, projektikood 101036484) raames tehtavate tööde kavandamiseks, mille rahastaja on Euroopa Liidu teadus- ja innovatsiooniprogramm Horizon 2020.

1. Planeeringuala, olemasolev olukord

Planeeringuala asub Õepa külas riigi omandis oleval Õepa raba (katastritunnus 33404:003:0249, sihtotstarve 100% maatulundusmaa, pindala 318,58 ha) katastriüksusel ligikaudu 10,6 ha suurusel maa-alal.

Planeeritavat ala läbib Lavassaare järvest algav Audru jõgi.

Planeeringuala asub Lavassaare looduskaitsealal (KKR kood KLO1000645) Lavassaare (KKR kood KLO1101617) ja Õepa (KKR kood KLO1101615) sihtkaitsevööndites ning Natura 2000 võrgustiku Lavassaare linnu- ja loodusaladel.

Planeeringuala paikneb Lavassaare turbamaardlal (maardla kood MRD0000167), sh osaliselt turba aktiivse tarbevaru plokkidel nr 56 ja 57, planeeringualast idas asuvad Lavassaare II turbatootmisala ning Lavassaare ja Elbu turbatootmisala mäeraldised.

Planeeringuala asub suhteliselt kaitstud põhjaveega piirkonnas kus reostusohtlikkuse tase on madal.

Planeeringuala läbib pärandkultuuriobjekt Lavassaarest Vee külla viiv talitee.

Hoonestamata planeeringuala asub inimasustusest eemal ning sellel puuduvad tehnovõrgud.

2. Planeeringud ja arengukavad. Vastavus üldplaneeringule

2.1. Pärnu maakonna planeering (kehtestatud riigihalduse ministri 29.03.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/74). Kavandatava tegevuse ala jääb maakonnaplaneeringu kohasele rohevõrgustiku tugialale (tuumalale) T7 (roheline võrgustiku tasand: riigi väike) ja väärtuslikule maastikule Lavassaare-Virussaare turbamaa.

<https://planeeringud.ee/plank-web/#/planning/detail/10100023>

2.2. Koonga valla üldplaneering (kehtestatud Koonga Vallavolikogu 29.06.2016.a määrusega nr 21.). Üldplaneeringu järgi asub planeeringuala hajaasustusalal kus maakasutuse juhtsihtotstarvet ei ole määratud. Planeeringuala asub üldplaneeringuga määratletud roheline võrgustiku tugialal ja osaliselt aktiivse tarbevaruga turba maardlal.

<https://www.laanerannavald.ee/koonga-uldplaneering>

2.3. Koostatav Lääneranna valla üldplaneering. Vastu võetud ja avalikule väljapanekule suunatud Lääneranna Vallavolikogu 09.10.2025 otsusega nr 247. Koostatava Lääneranna üldplaneeringu kohaselt jääb detailplaneeringuala roheline võrgustiku tugialale ja väärtuslikule maastikule.

(<https://www.laanerannavald.ee/koostatav-uldplaneering>)

2.4. Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2022-2027.

<https://kliimaministeerium.ee/sites/default/files/documents/2022-10/Lääne-Eesti%20vesikonna%20veemajanduskava%202022-2027.pdf>

2.5. Lavassaare looduskaitseala kaitsekorralduskava.

<https://infoleht.keskkonnainfo.ee/ala/-2017289940>

2.5. Kehtiv detailplaneeringu puudub. Detailplaneeringuga tehakse ettepanek muuta valla üldplaneeringut eesmärgiga vähendada Audru jõe kalda ehituskeeluvööndit.

3. Detailplaneeringu koostamise vajadus ja eesmärk

3.1 Detailplaneeringu eesmärgiks on Lavassaare looduskaitseala kaitsekorralduslike ehitustööde jaoks ehitusõiguse määramine, rajatiste planeerimine, taristu lahendamine ning kalda ehituskeeluvööndi vähendamine Lavassaare järvest lähtuva Audru jõe ülemjooksul Õepa raba katastriüksusel (Lavassaare looduskaitseala kaitsekorralduskava meede 2.2.15 ja ptk 4.1.2.1.).

Kavandatakse Lavassaare järve veetaseme stabiliseerimist ja tõstmist abs kõrguselt ~16,1 m kõrgusele 16,3 m ning kalapääsu rajamist. Tegevuse eesmärgiks on parandada Lavassaare järve seisundit ning järve ümbruse soode veerežiimi.

Lavassaare looduskaitsealal paikneva Lavassaare järve veetase on väljavoolu süvendamise tõttu selle looduslikust tasemest ligi 1 m allpool. Järve veetaseme reguleerimise vajadus on välja toodud Lavassaare looduskaitseala kaitsekorralduskavas. Vajalike tööde kavandamiseks on Tartu Ülikooli, Eestimaa Looduse Fondi, Tootsi Turvas ASi ja Riigimetsa Majandamise Keskuse koostöös valminud töö „Lavassaare ümbruse soode taastamiskava“. Taastamiskava põhjal on OÜ Inseneribüroo Steiger koostanud eskiisprojekti „Taastamistööd Audru jõel. Eskiisprojekt“, mille põhjal osutus eelistatud lahenduseks Audru jõe kalapääsu rajamine, mis on paisude rajamisest väiksema avariiriskiga ning jõe uue voolusängi rajamisest väiksema loodusmõjuga.

Detailplaneeringuga soovitakse kavandada ehitusõigus kalapääsu rajamiseks Audru jõe selliselt, et seda oleks võimalik tulevikus ümber ehitada, et saavutada lõpptulemusena Lavassaare järve veetaseme tõstmine algele tasemele, st ligikaudu 1 meetri võrra kõrgemale võrreldes praeguse tasemega. Ühekorraga ei ole nii ulatuslik veetaseme tõstmine võimalik järve lõunaosas kujunenud kaitseväärtusliku õõtsiksoo tõttu. Õõtsiksoo suudab kohaneda mõnekümne sentimeetrise veetaseme tõstmisega, mistõttu peaks järve alge veetasemeni jõudmine toimuma mitmes etapis.

Hooneid ning kavandatavate rajatiste teenindamiseks püsivalt ligipääsu ei kavandata. Vajalik määrata kindlaks planeeringualale ajutise ligipääsu asukoht, väljakaevatava materjali ja ehitusmaterjalide ajutise ladustamise alad ning paisu tiibade rajamiseks vajaliku pinnase varumise alad. Juurdepääs planeeringualale võib osutuda vajalikuks ka ehitustööde järgselt, et tagada rajatiste hooldamise, parandamise ning võimaliku ümberehitamise võimalus tulevikus.

3.2. Planeeringuala asub osaliselt Audru jõe kalda ehituskeeluvööndis. Looduskaitseaduse § 38 lõike 3 kohaselt on ranna või kalda ehituskeeluvööndis on uute hoonete ja rajatiste ehitamine keelatud. Kalda ehituskeeluvööndi vähendamine võib toimuda Keskkonnaameti nõusolekul, ehituskeeluvööndi vähendamise aluseks on üldplaneeringu muutmise ettepanekut sisaldav vastuvõetud detailplaneering.

Detailplaneeringuga on kavas teha Audru jõe kalda ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek 0-meetrini Lavassaare järve veetaseme tõstmiseks vajalike rajatiste rajamiseks Audru jõkke ja selle kaldaalale.

Vööndi vähendamine on kaalutlusotsuse alusel erandi tegemine ning otsuste tegemisel lähtutakse kalda kaitse eesmärkidest, milleks on looduskoosluste säilitamine, inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine, kalda eripära arvestava asustuse suunamine ning kaldals vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine (looduskaitseadus § 34).

4. Detailplaneeringu ülesanded

Detailplaneeringu ülesandeks on PlanS § 126 toodud kohustuslike ning detailplaneeringu eesmärgist tulenevate asjakohaste ülesannete täitmine.

5. Seisukohad detailplaneeringu lahenduse koostamiseks

5.1. Planeeringuala moodustab ühe krundi, mille alusel eraldi uut katastriüksust moodustama ei pea.

5.2. Planeeritavad ehitised paigutada planeeringualale. Hooned ja tehnovõrgud planeeritaval alal puuduvad ning nende ehitamisõigust detailplaneeringuga ei määrata.

5.3. Planeeringulahendus peab olema kooskõlas hea ehitustavaga, arvestama avaliku huviga ning kaasatavate ja puudutatud isikute huvidega.

5.4. Planeeringus näidata ära juurdepääs planeeringualale avalikult teelt. Parkimine lahendada planeeringula katastriüksuse siseselt.

5.5. Määrata kindlaks planeeringualale ajutise ligipääsu asukoht, väljakaevatava pinnase ning ehitusmaterjalide ajutise ladustamise alad ning Audru jõe ehitatava paisu ja/või kalapääsu tiibade rajamiseks vajaliku pinnase ning ehitusmaterjalide varumise alad. Planeerimislahenduse koostamisel arvestada, et ajutine juurdepääs planeeringualale on vajalik ka ehitustööde järgselt, et tagada rajatiste, sh kalapääsu ja/või paisu hooldamine, parandamine ning võimalik ümberehitamine tulevikus.

5.6. Planeerida ehitised olemasolevat taristut võimalikult kasutavalt ning looduskeskkonda võimalikult vähe häirivana. Planeeringu koostamisel ja tegevuste kavandamisel võtta aluseks ning lähtuda Audru jõe ülemjooksu taastamistööde detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhindangust (ELLE OÜ, 26.11.2025) ning käesolevate lähteseisukohtade p 6.2 toodud uuringutest ja mõjude hindamistest.

5.7. Vältida planeeritaval alal asuva pärandkultuuri objekti Lavassaarest Vee külla viiv talitee kahjustamist.

5.8. Detailplaneeringuga kavandatud tegevused ei tohi põhjustada ülenormatiivseid häiringuid ja mõjusid ümbritsevale looduskeskkonnale ja naaberkinnisasjadele. Vajadusel tuleb viia läbi uuringud võimalike keskkonna- ja muude asjakohaste häiringute vältimiseks ja/või leevendusmeetmete määramiseks.

5.9. Kaaluda kavandatud ehitiste ja taristu ehitamise ja hilisema kasutamisega seotud võimalikud õnnetuse- ja avariolukorrad ning näha ette nende vältimise meetmed ja õnnetuste- ja avariolukordade juhtumise puhuks tegutsemisjuhised ja leevendusmeetmed. Ehitustöödega võib kaasneda jões heljumi teke ja selle kandumine allavoolu, heljumiga kaasneva olulise mõju vältimiseks näha ette vastavad ennetusmeetmed.

5.10. Planeeringuga kavandatavate tegevuste ja ehitiste tuleohutusnõuded näha ette vastavalt kehtivale seadusandlusele.

5.11. Mulla- ja kaevetööde tegemisel arvestada arheoloogiliste leidude ja arheoloogilise kultuurikihi ilmsikstuleku võimalusega (Muinsuskaitseseadus § 31 lg 1).

6. Uuringud

6.1. Detailplaneering koostada soovitavalt mitte üle ühe (1) aasta vanusele mõõtkavas 1:1000 topogeodeetilisele alusplaanile, millele on lisaks planeeringualale kantud vähemalt 20 m laiune ala väljaspool planeeritava ala piiri (kontaktvöönd).

6.2. Olemasolevad uuringud ja mõjude hindamised:

6.2.1. Audru jõe ülemjooksu ja Lavassaare järve kalastiku eeluuring (Svirgsden, R. Tartu Ülikool, 2024)

6.2.2. Lavassaare ümbruse soode veerežiimi taastamistööde projekt (OÜ Inseneribüroo STEIGER, Töö nr 24/4855).

6.2.3. Taastamistööd Audru jõel, eskiisprojekt (OÜ Inseneribüroo STEIGER, Töö nr 24/4922).

6.2.4. Audru jõe ülemjooksu taastamistööde detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhindang (ELLE OÜ, 26.11.2025).

6.3. Täiendavate uuringute vajadus selgub planeeringu koostamise käigus.

7. Keskkonnamõju strateegiline hindamine

7.1. Vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lg 2 p 3 tuleb keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise vajalikkust kaaluda ja anda selle kohta eelhindang, kui koostatakse detailplaneering PlanS § 142 lõike 1 punktis 1 või 3 sätestatud juhul.

7.2. Planeeritava maa-ala kohta on koostatud Audru jõe ülemjooksu taastamistööde detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhindang (ELLE OÜ, 26.11.2025) (detailplaneeringu algatamise otsuse lisa), kus on analüüsitud võimalikke planeeringualaga seotud keskkonnamõjusid: pinnas, maa- ja loodusvarade kasutamine, jäätmete, põhja- ja pinnavesi, õhk, valgus, müra ning võimalik mõju Natura 2000 võrgustiku alale.

Eelhindangus jõuti järeldusele, et planeeritav tegevus ei ole olulise negatiivse keskkonnamõjuga ning keskkonnamõju strateegiline hindamine ei ole vajalik ning keskkonnatingimustega arvestamine on võimalik PlanS § 126 lg 1 kohaselt planeerimismenetluse käigus ning mõju Natura 2000 võrgustiku Lavassaare linnu- ja loodusaladele ning Lavassaare looduskaitseala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele eeldatavalt puudub.

Planeeringu elluviimisega ei kaasne olulist negatiivset mõju looduskeskkonnale. Lavassaare järve veetaseme stabiliseerimise mõju rabaalal elutsevatele kaitsealustele liikidele ja ka teistele järves ning selle kallastel elutsevatele liikidele on pigem positiivne.

8. Detailplaneeringu vormistamine ja koosseis

8.1. Detailplaneering peab vastama PlanS § 3 lõigetes 1-5 sätestatud nõuetele.

8.2. Detailplaneering koostada vastavalt planeeringu vormistamisele ja ülesehitusele esitatavatele nõuetele ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi juhendmaterjalidele (<http://planeerimine.ee>). Detailplaneeringu seletuskirjas esitada muuhulgas planeeringu elluviimiseks vajalikud tegevused ja nende järjekord.

8.3. Detailplaneering koosseisu lisada üldplaneeringu muutmise ettepanek koos põhjenduse ja vajalike joonistega. Seletuskirjas esitada kalda ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek (planeeringuala osas), arvestades kalda kaitse eesmarke ning lähtudes taimestikust, reljeefist, kõlvikute ja kinnisasjade piiridest, olemasolevatest teede- ja tehnovõrkudest jms.

8.4. Detailplaneeringu koosseisus esitada lisana planeeringulahendust illustreeritav ruumiline illustratsioon.

8.5. Detailplaneering peab kehtestamiseks esitamisel vastama riigihalduse ministri 17.10.2019 määrusele nr 50 "Planeeringu vormistamisele ja ülesehitusele esitatavad nõuded".

9. Koostöö ja kaasamine detailplaneeringu koostamisel

9.1. Detailplaneering koostatakse koostöös ja kooskõlastatakse vastavalt Vabariigi Valitsuse 17.12.2015.a määrusele nr 133 „Planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused“ valitsusasutustega, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi detailplaneering käsitleb:

9.1.1. Keskkonnaamet;

9.1.2. Kliimaministeerium.

Muud valitsusasutused, kellega tuleb koostööd teha, selgitatakse välja detailplaneeringu koostamise käigus vastavalt sellele, millised küsimused ja objektid detailplaneeringus käsitlemisele tulevad.

9.2. Planeeringu koostamise korraldaja kaasab planeeringu koostamisse Maa- ja Ruumiameti, planeeringuala ning puudutatud kinnisasjade omanikud. Muud kaasatavad isikud, sealhulgas isikud, kelle huve ja õigusi planeering võib puudutada ning isikud, kes on avaldanud soovi olla kaasatud planeeringu koostamisse, selgitatakse välja detailplaneeringu koostamise käigus vastavalt detailplaneeringus käsitletavatele küsimustele.

9.3. Planeeringu koostaja kavandab tehnovõrkude ning teede lahenduse koostöös maa-alal olemasolevate või kavandavate tehnovõrkude ja teede omanikega või valdajatega. Kokkuvõtte tehtud koostööst esitatakse planeeringu seletuskirjas ning tehnovõrkude ja teede omanike või valdajate väljastatud tingimused lisatakse planeeringu koosseisu.

9.4. Seadusest tulenevad kooskõlastused valitsusasutustelt tuleb saada enne detailplaneeringu vastuvõtmist. Planeeringu koostamise korraldajal on õigus kooskõlastuste vajadust täpsustada ja täiendada detailplaneeringu menetlemise käigus.

10. Detailplaneeringu koostamise ajakava

10.1. PlanS § 139 lõike 2 alusel tehakse detailplaneeringu kehtestamise või kehtestamata jätmise otsus hiljemalt kolme aasta möödumisel detailplaneeringu algatamisest arvates.

10.2. Detailplaneeringu koostamise ajakava sätestatakse detailplaneeringu koostamise lepingus. Ajakava kokku panekul arvestatakse, et see ligikaudne ning koostatud eeldusel, et detailplaneeringu menetlusel ei ilmne planeeringu koostamist takistavaid või pidurdavaid asjaolusid ning ei teki pikaajalisi planeeringuvaidlusi.

11. Lõppsätted

11.1. Juurdepääs planeeringualalt avalikule teele peab olema tagatud enne detailplaneeringu vastuvõtmist Lääneranna Vallavolikogu poolt.

11.2. Planeeringu koostamise korraldajal on õigus lähteseisukohti täpsustada ja täiendada detailplaneeringu menetlemise käigus.